

Stanisław FELIKSIAK.

***Alderia modesta* (LOVÉN) w zatoce Puckiej.**

***Alderia modesta* (LOVÉN) im Wiek von Puck.**

W zbiorach malakologicznych Państwowego Muzeum Zoologicznego znajdują się trzy okazy *Alderia modesta* (LOVÉN) z Bałtyku.

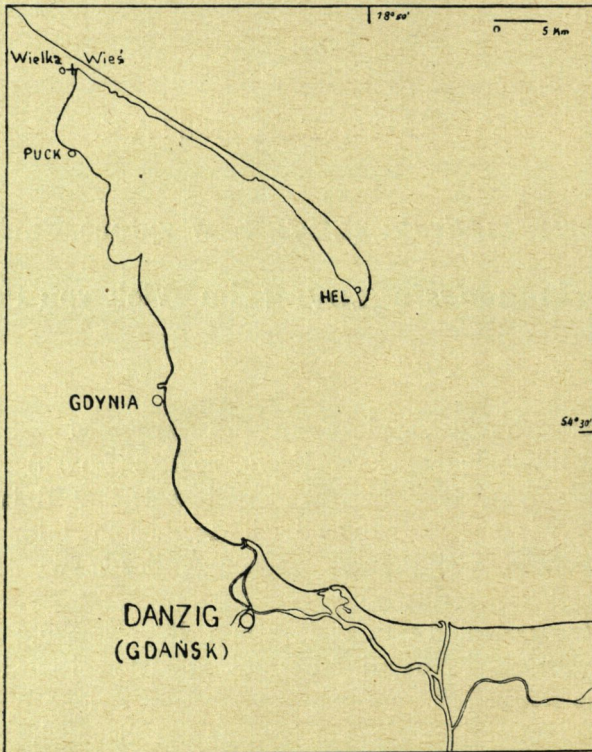
Pierwszy okaz tego mięczaka został znaleziony dnia 12 VIII 1935 r., w czasie mego pobytu na Stacji Morskiej na Helu, w próbce połowu dennego, wykonanego przez p. ZDZISŁAWA RAABEGO pod Wielką Wsią. (Rys. 1).

Był to okaz młody, za życia 7 mm długi oraz 2,5 mm szeroki, barwy szaro-zielonawej, od strony grzbietowej bardzo ciemnej, prawie czarnej. Ciemnego pigmentu pozbawione były czułki oraz mocno zwężające się szczyty niezbyt licznych brodawek (rys. 2 i 3).

Na mą prośbę p. Zdz. RAABE ponowił swe poszukiwania i w dniu 28 VIII 1935 znalazł jeszcze dwa egzemplarze, o wiele okazalsze od pierwszego. Widziałem je jedynie w stanie zakonserwowanym. Barwę ciała miały znacznie jaśniejszą. Brodawki ich były liczniejsze i bardzo słabo zwężone na szczytach. U jednego z nich, długiego 12 mm, a szerokiego 6 mm, występuje 72 brodawki, po 36 z każdej strony. Drugi okaz posiada mniejsze rozmiary, a mianowicie: 11 × 5 mm.

Wszystkie, wspomniane wyżej osobniki, znalezione zostały pod Wielką Wsią, przy nasadzie półwyspu Helskiego, w rowie, wykopanym na łące torfowej. Głębokość wody w rowie docho-

dziła do 0,5 m. Rów ten posiada połączenie z zatoką Pucką. Na wiosnę zalewany jest zupełnie przez jej wody. Najprawdopodobniej woda w nim jest jeszcze bardziej wysłdzona niż w przyległej zatoce.

Rys. 1. Stanowisko *Alderia modesta*, oznaczone „+”.

Fig. 1. „+” bezeichnet den Fundort von *Alderia modesta*.

W rowie, w odległości ± 5 m od brzegu zatoki, stwierdzony został zespół roślinności słonawo- i słodkowodnej. Z gatunków, występujących w zatoce, a zamierających po jakimś czasie w wodach słodkich: *Enteromorpha intestinalis* GREV., *Enteromorpha clathrata* J. Ag., *Ectocarpus siliculosus* DILLW. Z gatunków, występujących w zatoce i w zbiornikach słodkich, znaleziono: *Zygnema* DE BARY sp., *Spirogyra* LINK. sp., *Ulothrix* KÜTZ. sp. Do nich dołącza się, występująca obficie w rowach słodkowodnych, *Vaucheria* D. C. sp. Z roślin kwiatowych stwierdzone zostały w prób-

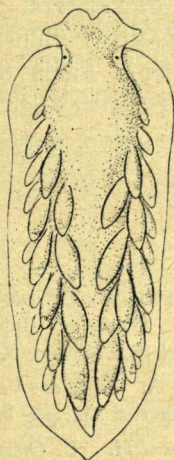
ce: *Potamogeton* Tourn. sp., *Zanichellia palustris* Linn. oraz szczątki *Zostera marina* Linn. i *Phragmites communis* Trin. Wszystkie rośliny pokryte były bakterjami siarczanymi, świadczącymi o stanie organicznego zanieczyszczenia środowiska.

Prócz *Alderia modesta* w środowisku wymienionem znaleziono zostały dwa okazy mięczaka tyłoskrzelnego *Limapontia capitata* (O. F. Müller). Dość liczne podobno były mięczaki z rodzin: *Hydrobiidae* i *Lymnaeidae*. Niestety okazów mi nie dostarczono.

Rys. 2. Najmniejszy z okazów *Alderia modesta* z profilu, rysowany podczas pełzania. $\times 5$.

Fig. 2. Das kleinste Exemplar von *Alderia modesta* in Profil im Kriechen abgebildet. $\times 5$.

Rys. 3. Ten sam okaz od strony grzbietowej. $\times 8,5$.

Fig. 3. Dasselbe Exemplar von der Dorsalseite. $\times 8,5$.

W zatoce, w pobliżu rowu zebrane zostały następujące mięczaki: *Hydrobia ulvae* (PENNANT), 32 okazy, oraz *Potamopyrgus crystallinus carinatus* (J. T. MARSHALL) (= *Hydrobia jenkinsi* SMITH) (1), 3 okazy. Gatunki te również, jak i wspomniane powyżej gatunki z rzędu *Opisthobranchia*, mogły wtargnąć do rowu w okresach wysokiego stanu wody w zatoce lub z falą w czasie wiatrów dmących od wschodu.

We wschodniej części Bałtyku *Alderia modesta* została wykryta jedynie pod Helsingforsem w 1901 roku. (2). W niewielkiej płytkiej kałuży brzegowej, mocno wysłodzonej, znaleziono wówczas dwa okazy, z których większy za życia posiadał rozmiary:

8×3 mm. Maksymalna długość ciała podana przez A. VAYSSIÈRE (5) dla tego gatunku wynosi 13 mm; inni badacze, jak ODHNER N. (4) i HOFFMANN H. (3) podają znów długość 10 mm. Nasze egzemplarze więc należą do najbardziej okazałych.

Przy dokładniejszym obszukaniu naszego wybrzeża, szczególnie jego zacisznych wnek, znajdzie się napewno więcej stanowisk występowania tego ciekawego mięczaka jak i innych gatunków z rzędu *Opisthobranchia*.

Składam serdeczne podziękowania: panu dr. NILS ODHNEROWI ze Stockholmu za potwierdzenie mych oznaczeń, koledze Mgr. ADAMOWI BURSIE, asystentowi Stacji Morskiej na Helu, za oznaczenie roślin oraz koledze ZDZISŁAWOWI RAABEMU, asystentowi Państwowego Muzeum Zoologicznego, za dostarczone okazy oraz dane, dotyczące terenu połowów.

LITERATURA.

1. BOETTGER C. R. Artänderung unter dem Einfluss des Menschen. Atti dell' XI° Congresso Internazionale di Zoologia, Padova, 1930. Archivio Zoologico Italiano, XVI, Padova, 1932.
2. LUTHER A. Über das Vorkommen von *Alderia modesta* bei Helsingfors. Meddelanden af Soc. pro Fauna et Flora Fennica, h. 28, (1902), Helsingfors, 1902.
3. HOFFMANN H. I. *Opisthobranchia*. GRIMPE & WAGLER, Die Tierwelt der Nord- und Ostsee, Lief. III, Teil IXc₁, Leipzig, 1926.
4. ODHNER N. *Opisthobranchia* and *Pteropoda*. K. Svensk. Vetenskapsakad. Handlg. 41, 4, Upsala & Stockholm, 1907.
5. VAYSSIÈRE A. Mollusques de la France et des Régions voisines. T. 1, Paris, 1913.

ZUSAMMENFASSUNG.

Im August 1935 wurden 3 Exemplare von *Alderia modesta* (LOVÉN) in einem Graben bei Wielka Wieś gefunden (Fig. 1).

Dieser Graben steht in Verbindung mit dem Wiek von Puck. Der Charakter der Vegetation dürfte auf einen sehr geringen Salzgehalt weisen, und die Häufigkeit der alle Pflanzen bedeckenden Schwefelbakterien zeugt für eine organische Verunreinigung des Milieus.

Die gefundenen Exemplare wiesen verschiedene Grössen auf: das kleinste war jung mit dunkel pigmentiertem Körper (Fig. 2—3), das grösste erreichte die für die Ostsee ungewöhnlichen Dimensionen von 12×6 mm.

Zusammen mit den Exemplaren von *Alderia modesta* wurden zwei Exemplare von *Limapontia capitata* (O. F. MÜLLER) gefunden, und im Wiek in der Nähe des Grabens wurde das Auftreten von *Potamopyrgus crystallinus carinatus* (J. T. MARSHALL) in Gesellschaft von *Hydrobia ulvae* (PENNANT) festgestellt.

Es wäre vielleicht angebracht bei Nachforschungen nach Opisthobranchiern an den Küsten des östlichen Teiles der Ostsee grössere Aufmerksamkeit den verschiedenartigen stillen Vertiefungen der Uferlinie zu widmen, ohne sich durch ihren geringen Salzgehalt abschrecken zu lassen.

